

Dato: 12.06.2025

Møtepunkt 2 med Valgdirektoratet for nye og mindre erfarne valgansvarlige

12.06.2025 ble det holdt det andre møtepunktet med Valgdirektoratet for nye og mindre erfarne valgansvarlige. Det ble først holdt et møte på to timer med første halvdel av gruppen, og videre ble det holdt et likt møte på to timer med andre halvdel av gruppen. Videre følger en kort oppsummering av de ulike temaene for møtet, samt alle spørsmål (og svar) som ble stilt under begge møtene samlet.

Manntall

- Manntallet er en oversikt over alle som har stemmerett ved valg. Kravene til stemmerett er:
 - være norsk statsborger, fylt 18 innen utgangen av valgåret, og bor eller har bodd i Norge.
- Ved Sametinget må velger søke om å bli skrevet inn i Sametingets valgmanntall.
- Manntallet inneholder informasjon om velgeren navn, bostedsadresse, fødselsnummer, og stemmekrets.
 - Det kan også inneholde rode, side, og linjeopplysninger. Dette er nyttig for kommuner med papirmanntall.
- Viktige datoer:
 - 30. juni er skjæringsdatoen. Dette er datoen som avgjør hvilken kommune velgeren tilhører ved valget. Ved forhåndsstemming kan velger stemme i hele landet, men på valgdagen(e) må velger stemme i den kommunen hen er manntallsført i.
 - 10. juli (ikke helt nøyaktig). Dette er datoen manntallet "låses" og flyttinger ikke lenger blir oppdatert. Visse endringer kan fortsatt gjøres, i hovedsak: dødsfall, norske statsborgere som flytter hjem fra utlandet, og nye norske statsborgere. Fra denne datoen kan dere krysse velger av i manntallet. Dere kan også hente ut utleggingsmanntallet.
- Utleggingsmanntallet er en oversikt over navn, adresse, og fødselsdato på alle med stemmerett i kommunen. Regelverket krevet at dere legger dette ut til offentlig ettersyn til og med valgdagen.
 - Dette kan ligge ute på papir eller på én PC. Dere må sørge for at det ikke kommer på avveie.
 - Vi anbefaler at dere legger det ut på for eksempel kommunens servicetorg i åpningstiden.
- Unntak:
 - Velger som har bodd mer enn 10 år i utlandet fjernes fra manntallet. Disse mister ikke stemmeretten, men skal skrives inn når de stemmer. Sjekk først i folkeregistret at velger har stemmerett og hvor velgers siste bostedskommune var.
 - Sørg for at alle som har ansvar for å godkjenne stemmer i konvolutt har tilgang til folkeregistret.

- Velger med sperret adresse står heller ikke i manntallet – og de skal heller ikke stå der. Kommunene vil få tilsendt en liste fra Kripos med navn og fødselsnummer til de i kommunen med hemmelig adresse. Finner dere ikke velger i manntallet sjekk med denne listen. De skal få stemme i konvolutt, så avvis aldri når en velger ber om å få stemme i konvolutt. Aldri før disse velgerne inn i manntallet.

Tidligstemming

- Tidligstemming er fra 1 juli til 8. august. Dette er først og fremst for de som ikke har anledning til å stemme i den ordinære forhåndsstemmeperioden eller på valgdagen, men det er ikke krav om at velgeren må dokumentere dette.
- Velger skal selv kontakte kommunen for å tidligstemme. Dere legger opp til hvordan det skal foregå. Det er viktig at dere tilrettelegger for alle som ønsker å stemme.
- **Viktig:** Alle tidligstemmer skal tas mot i konvolutt. Det trenger derfor ikke være mer enn en som tar imot stemmene. Først når manntallet er klart (ca. 10. juli) kan dere begynne å registrere og prøve tidligstemmene.
- I starten vil dere bruke partistemmeseddel med punktskrift, frem til den ordinære stemmeseddelen med kandidater er klare og sendt til dere.
- HUSK – registrer tidligstemmene innen 9. august.

Registrering og prøving av konvoluttstemmer/stemmegivninger

- Gjelder alle konvolutter, utenom de dere skal sende videre til andre kommuner.
- Først registrerer dere – for å unngå feil er det best om dere er to personer. Her bruker dere det åpne feltet på omslagskonvolutt til å registrere stemmen.
- Videre skal stemmegivningen prøves – EVA sjekker om velger står i manntallet og om de har stemt tidligere. De andre forkastelsesgrunnene må dere vurdere selv.
- Videre skal dere enten godkjenne eller forslå å forkaste
 - Først når konvolutt er godkjent kan den åpnes.
 - Forkastede stemmegivninger skal aldri åpnes.
- Se gjerne vår opplæringsvideo som dere finner her: [Veiledningsfilmer](#).

Leder og nestleder – forhåndsstemmelokale

- Alle allment tilgjengelige – altså ordinære – forhåndsstemmelokaler **SKAL** ha en leder og en nestleder til enhver tid. De har ansvar for stemmingen og har myndighet til å ta avgjørelser i tvilstilfeller og til å bortvise personer som forstyrrer.
- På Valgmedarbeiderportalen kan dere lese den nye artikkelen om [Leder og nestleder i forhåndsstemmelokale](#).

Forhåndsstemmeperioden

- Varer fra 11. august til 5. september. De allment tilgjengelige valglokalene er lokalene der flesteparten av velgerne stemmer. Disse lokalene blir kunngjort på valglokal.no. Dersom dere har huket av for at *ikke* alle velgere kommer seg inn i lokalet blir det også publisert og kunngjort samme sted.

- Velgere kan i tillegg stemme på institusjoner, og valgloven krever at dere tar imot forhåndsstemmer på alle helse- og omsorgsinstitusjoner i kommunen, og i eventuelle fengsler.
 - Dere bør også ta imot andre steder de velgere oppholder seg, for eksempel universiteter, høyskoler, militærforlegninger, videregående skoler osv.
- Velgere som ikke er i stand til å stemme i noen av de lokalene kan søke om å få stemme der de oppholder seg – omtalt som "ambulerende stemming". Dere reiser da hjem til velgerne og tar imot stemmene der.
 - Søknaden: det er tilstrekkelig med telefon, trenger ikke være skriftlig.
 - Nasjonal frist: torsdag 4. september kl. 12:00.
- Dere mottar også stemmer i posten fra andre kommuner og utenriks, samt at dere mottar stemmer dere må sende til andre kommuner.
- Postens lokale representant vil ta kontakt med dere for å avtale sending av stemmene nærmere
 - Les her for mer informasjon – [Rutine for videresending av forhåndsstemmer](#)

Valgting – valgdagen(e)

- Her kan velgere kun stemme i egen kommune. Er det velgere fra en annen kommune, som fortsatt vil stemme selv om dere informerer om at de må stemme i sin hjemkommune, skal dere ta imot stemmen i konvolutt.
- **HUSK** – alle lokalene skal til enhver tid ha stemmesedler til alle partier i alle avlukker.

Leder og nestleder valting

- Valglokalene skal ha en leder og en nestleder. Ansvarer er det samme som på forhånd: stemmingen i valglokalet og myndighet til å ta avgjørelser og sikre ro og orden.
 - I tillegg har de ansvar for første opptellingen av de stemmene som er mottatt i lokalet. Dette skal registreres i EVA og føres i protokollen for valglokalet.
 - Leder og nestleder skal også sørge for overlevering av valgmateriellet til andre telling, og at dette skjer i henhold til de skriftlige rutinene som er vedtatt.

Veiledning og assistanse

- Alle velgere skal få nødvendig veiledning og assistanse når de stemmer.
- Veiledning er til alle velgere og handler om:
 - Hvor stemmesedlene ligger,
 - At de skal velge seddel inne i avlukket, med gardinen trukket for,
 - Hvor avkrysserbordet er og at de bør ha legitimasjonen klar når de kommer dit,
 - At de skal holde i stemmeseddelen når den stemples og selv legge den i urnen.
- Assistanse handler om å hjelpe velgeren inne i valglokalet og med selve valgbehandlingen. Velgere som på grunn av funksjonsnedsettelse ikke kan stemme alene har rett til assistanse. Hjelp kan enten gis av en valgmedarbeider eller en egenvalgt helper.
 - **Husk taushetsplikt!**
 - Noen ganger er det tvil om velger oppfyller kravet til assistanse. Det er leder og nestleder som tar denne avgjørelsen. Husk at tvil skal komme velgeren til gode, og det skal mye til å nekte noen assistanse om de ber om det.

Litt om opptelling

- I neste møtepunkt 14. august blir det mer om opptelling.
- Husk å planlegge og tenk på logistikken i forhåndsstemmeperioden – hvordan skal dere passe på å holde stemmesedler fra valglokalene og de andre – øvrige, atskilt frem til opptelling?
- I tillegg må dere planlegge logistikken på valgdagen, spesielt da første opptellingen skjer ute i valglokalet.
- Se gjerne på opptak fra Valgkonferansen del 2 for mer om opptelling - [Valgkonferansen del 2 opptak.](#)
- Nå kan dere anvende treningsmiljøet i EVA til å øve – bruk gjerne fysiske stemmesedler. [Valgmedarbeiderportalen - Logg inn i EVA.](#)

Spørsmål og svar fra møtene:

1. Manntall

1.1 Spørsmål: Kan manntallet ligge ute som en link på kommunens hjemmeside?

- **Svar:** Nei det kan den ikke. Den skal ikke komme på avveie og en fil vil være tilgjengelig for nedlasting. Manntallet skal derfor være enten fysisk på papir eller på en pc dere har kontroll på.

1.2 Spørsmål: Er folkeregistre tilgjengelig i EVA?

- **Svar:** Ja via manntallsøk i EVA. Det er et manntall nå, men det er først endelig 10. juli og da kan dere krysse av i manntallet. De som har bodd i mer enn 10 år i utlandet og de med sperret adresse vil ikke dukke opp i EVA.

1.3 Spørsmål: Hvis en person som har bodd i utlandet mer enn 10 år kommer for å stemme, skal leder registrere denne i valglokalet eller skal stemmen tas imot i konvolutt?

- **Svar:** Stemmer fra personer som har bodd mer enn 10 år i utlandet skal alltid tas imot i konvolutt. Leder og nestleder kan ikke registrere og prøve stemmegivninger, så derfor må konvolutten sendes inn sentralt i kommunen.

2. Stemming

2.1 Spørsmål: Hva bør man/kan man si når velgere legger en stemmeseddel rundt seddelen de skal stemme med?

- **Svar:** Her er det viktigste at valgmedarbeiderne er tydelig med veiledning i valglokalene, og tydelig forklarer at de kun skal ta i bruk én stemmeseddel. Her kan dere informere om at regelverket spesifikt sier at velgere kun skal legge én stemmeseddel i urnen. Hvis dere oppdager at en velger har to stemmesedler kan dere også informere om at dere kun stempler den øverste og at det er den som vil bli godkjent. Dersom dere ikke oppdager det så vil det jo føre til avvik mellom antall stemmesedler og manntallskryss, men forhåpentligvis kan dette forklares med at det var en del som manglet stempel. Det er en vanskelig situasjon for en valgmedarbeider å oppleve, så det er ikke et åpenbart svar eller løsning, men prøv å ha en åpen dialog med velger og informer gjerne om konsekvensene.

2.2 Spørsmål: Er det noe sted vi kan finne skjema "informasjon om velger"?

- **Svar:** Dette får dere tilsendt ved å bestille fra oss. Blanke kort er sendt ut allerede, men de ligger også ute på VMP og kan skrives ut der. Etter 10. juli kan dere skrive ut direkte fra EVA.

2.3 Spørsmål: Hvordan fører vi stemmegiver inn i manntallet?

- **Svar:** Dette er en egen funksjonalitet i EVA. Når man søker og ikke får treff er det en klikkbar lenke som heter noe som "registrer velger som ikke står i manntall". Det finnes informasjon i [EVA brukerveiledning](#) om hvordan dette gjøres. Det gjelder kun velgere som har bodd i utlandet i mer enn 10 år, *ikke* de med sperret adresse. Disse skal kun krysses av i listen dere eventuelt har fått fra Kripos.

2.4 Spørsmål: Må det være to stykker som registrerer tidligstemmer?

- **Svar:** Ja. I de aller fleste tilfeller antar vi at dere både registrerer og prøver stemmegivningene samtidig. Det er viktig å være to personer for å unngå feil ved at man for eksempel registrerer en stemme på feil velger.

2.5 Spørsmål: Det er nytt i år med en lovfestet frist for ambulerende stemming. Må vi da avvise alle henvendelser etter klokken 12 torsdag?

- **Svar:** Fristen er lovfestet og kan ikke sees bort fra. Generelt oppfordres kommunene til å være fleksible for å sikre at så mange som mulig får mulighet til å stemme.

2.6 Spørsmål: Er det noen regler for hva som må kunngjøres i avisen og hva det er tilstrekkelig at man kunngjør på kommunens nettside og sosiale medier?

- **Svar:** Hva en kunngjøring er, er ikke tydelig definert i loven. Å kunngjøre handler om å sikre at informasjon er tilgjengelig og når frem til velgerne. Noen kunngjøringer løses av direktoratet på deres vegne, for eksempel det som står på valglokaler.no. Dere må selv opplyse om dato for stemming og at valget er i gang i kommunen. Til dette kan dere gjerne bruke kommunens nettside, men vi anbefaler at dere også bruker lokalavisa.

2.7 Spørsmål: Kan man stemme utenbys på tidligstemming?

- **Svar:** Ja det kan man. Velgerne kan stemme i alle kommuner i landet. Hvis en velger som er bosatt i en annen kommune stemmer hos dere skal stemmen (konvolutten) sendes i en forsendelseskonvolutt til rett kommune.

2.8 Spørsmål: Hvis en velger insisterer å stemme i sin nye bostedskommune på valgdagen uten å ha stemmerett der, har vi da informasjonsplikt om hva som kan skje med stemmen?

- **Svar:** Regelverket er tydelig at man må stemme i hjemkommunen på valgdagen, og konsekvensen av det er at stemmen etter all sannsynlighet blir forkastet. Valgloven regulerer ikke om dere har informasjonsplikt. Generelt er det nyttig å gi mest mulig informasjon til velgere. Hvis det er praktisk mulig, er det praksis å be dem stemme i sin kommune. Samtidig skal ingen velgere nektes å avgi sin stemme dersom de ønsker.

3. Leder og nestleder

3.1 Spørsmål: Må det alltid være en leder og nestleder i valglokalet? Dvs. hvis lederen trenger en pause, må en tredje person steppe inn som leder? Må alle valgvertene i lokalet læres opp i dette ansvaret?

- **Svar:** Angående om alle valgvertene må læres opp, så bør de være bevisst på at de kan få det ansvaret. Vi anbefaler at dere legger opp til en planlagt rullering så de som jobber i lokalet vet når de etter planen skal være leder eller nestleder. Alle som skal ha rollen leder og nestleder bør få tilstrekkelig opplæring. Husk at en kort pause på "bakrommet" ikke nødvendigvis innebærer at rollen som leder eller nestleder må overføres.

3.2 Spørsmål: Er det tilstrekkelig at leder/nestleder er i slik nærhet at de kan bli ropt etter?

- **Svar:** Loven sier at Leder og nestleder alltid skal være til stede i valglokalet. Eksempelvis kan da ikke leder og nestleder være i en annen etasje, og må til enhver tid være i eller i umiddelbar nærhet til valglokalet der stemmingen foregår.

3.3 Spørsmål: Kan valgansvarlig ha "dobbel rolle" på valgtingsdagen? Altså være leder og nestleder med opptelling?

- **Svar:** Helst ikke. Det er ikke noe lovmessig i veien for det, men det medføre rolleutfordringer. Det eneste som er begrensingen på hvem som kan telle opp er at de ikke stiller til valg i valgdistriktet. Men det er litt kinkig at man er leder og nestleder på valgdagen, og deretter selv frakter materiellet til "dere selv". Vår oppfordring er helt tydelig at det er forskjellige personer med delegert myndighet i kommunen og leder og nestleder i et valglokale. Videre gjelder det samme rollene i EVA som heter "Valgansvarlig kommune" og "Ansvarlig valglokale".

3.4 Spørsmål: Siden det kan være flere som kan bytte på å være leder/nestleder, må disse bli registrert i EVA?

- **Svar:** Det er kun leder og nestleder på valgdagen som skal registreres. Leder og nestleder under forhåndsstemmingen trenger ikke registreres i EVA. Vi trenger å vite hvem som er **leder og nestleder i valglokalet på valgdagen som skal ha ansvar for første opptelling i lokalet**. Dette fordi deres navn skal stå i protokollen og skal signere.

4. Veiledning og assistanse/valglokalet

4.1 Spørsmål: Hva gjelder når journalister ønsker å ta bilder i valglokalet?

- **Svar:** Dette skjer i hvert valg og er en henvendelse dere bør forberede dere på. For det første er ikke dette regulert i valgloven utover at stemming skal foregå i ordende former. For det andre gjør journalister dette hvert valg, og det er heller ikke noe forbud mot det. Et tips er å være i kontakt med lokalavisen i forkant om at hvis de ønsker å ta bilder kan dere planlegge hvordan det foregår. Det skal ikke forstyrre i noe særlig grad, og man skal ikke ta bilde av en velger mens de stemmer. Vi tenker likevel dere bør legge til rette for at journalister kan komme og ta bilder, men det er lurt å planlegge det.

4.2 Spørsmål: Kan velger ha med ransel eller større veske inn i avlukket?

- **Svar:** Det er ingen regler imot det. Det er ikke regulert i valgloven, så i utgangspunktet kan de det.

4.3 Spørsmål: Hvordan definerer vi omsorgsinstitusjoner? Hva med et bofellesskap for voksne med funksjonsnedsettelse med heldøgnsbemanning?

- **Svar:** Det eksempelet høres ut som en omsorgsinstitusjon. Vi minner om at de velgerne som typisk trenger ambulerende stemming er de som fortsatt bor hjemme, men mottar støtte fra hjemmesykepleien eller lignende. Husk at det sannsynligvis er enklere og mindre tidkrevende å ta noen timer en dag i forhåndsstemmeperioden på bofellesskapet enn å gå hjem til hver enkelt av disse velgerne. Det er ikke noen begrensning hvor dere kan dra ut og hente stemmer.

5. Opptelling

5.1 Spørsmål: Under opptelling av forhåndsstemmer, må det være ulike personer som tar første og andre telling? Eller kan de samme personene telle begge gangene?

- **Svar:** Det må ikke være ulike personer, men de skal ikke telle de samme stemmesedlene to ganger. For eksempel: to teller den ene halvparten i første telling. Da må de samme to telle den andre halvparten i andre telling. Man kan bruke de samme personene, men de skal ikke telle de samme stemmesedlene to ganger.

5.2 Spørsmål: Hvis vi bruker urne på institusjon, skal disse også telles under kategorien øvrige?

- **Svar:** Ja det skal de. De som telles for seg er lokalene som er tilgjengelig på valglokal.no. Alle “andre” stemmer skal telles i øvrige kategorien, med unntak av de som ankommer sent og skal telles etter kl. 17 dagen etter valgdagen.

5.3 Spørsmål: Hvis vi i et allment tilgjengelig forhåndsstemmelokale får under 60 stemmer, må de telles sammen med øvrige?

- **Svar:** Det er riktig. Det er et pålegg som valgloven gir med mål om å sikre hemmelig valg. Hvis det er færre enn 60 velgere i et allment tilgjengelig valglokale skal stemmene der telles i kategorien “Forhåndsstemmer - øvrige”. Husk at det vil ta litt tid før dere vet om et lokale mottar flere eller færre enn 60, så hold de atskilt underveis. Dere har trolig noe erfaring fra tidligere og det er mulig å ta ut rapporter i EVA underveis for å få en indikasjon. EVA legger også merke til dette ved opptelling, og sier ifra hvis det har kommet inn færre enn 60 stemmer og de må telles i øvrige-kategorien.

5.4 Spørsmål: Dere sa at omslagskonvolutten først kan åpnes når stemmen er godkjent. Hvordan skal vi prøve stemmen uten å åpne konvolutten?

- **Svar:** Alle omslagskonvolutter skal ha et åpent vindu hvor man skal kunne se informasjon om velger. Det skal være synlig gjennom konvolutten hvem som stemmer. Det er to elementer ved prøving av en stemmeseddel. Først prøver man stemmegivningen, og så prøver man stemmeseddelen. Dere skal først prøve stemmegivningen uten å åpne konvolutten ved å se gjennom vinduet på omslagskonvolutten. Senere skal dere prøve stemmeseddelen, men det kommer senere i prosessen.

5.5 Spørsmål: Når det gjelder 30 stemmer som skal legges til side og telles etter klokken 17 dagen etter valgdagen, ettersom vi forstår skal disse stemmene kun være konvoluttstemmer. Hva gjør vi om vi mottar færre enn 30 konvoluttstemmer totalt?

- **Svar:** Dette vet vi at kan bli et problem, men legg til side så mange dere har klart å få. Legg gjerne til side de 30 første konvoluttstemmene dere mottar.

5.6 Spørsmål: Vi får forhåndsstemmer fra Svalbard tilsendt i konvolutt, skal disse da telles i kategorien forhåndsstemmer øvrige?

- **Svar:** Ja det stemmer.

5.7 Spørsmål: Må det bare være konvolutter som er lagt til side for telling etter klokken 17?

- **Svar:** Ja, det skal være godkjente stemmeseddelkonvolutter. Noen kommuner vil kanskje ikke få tilstrekkelig antall. Da angir dere i EVA så mange dere har.

5.8 Spørsmål: Kan dere si hvordan prosessen med disse stemmene lagt til side gjøres?

- **Svar:** I praksis er det sånn når dere skiller konvolutten fra omslagskonvolutt og informasjon om velger. Videre praksis legger dere et antall av disse konvoluttene til side i et sted dere har kontroll på dem, og finner de frem tirsdag klokken 17. Deretter må dere først registrere og prøve de dere har mottatt sent. Deretter åpner dere stemmeseddelkonvoluttene til de godkjente stemmegivningene, sorterer og teller stemmene.

5.9 Spørsmål: Kvittering på overlevering, er dette elektronisk i EVA eller kun internt?

- **Svar:** Det er en fysisk kvittering. Vi har lagt ut et forslag til hvordan den kan se ut på VMP – [Overlevering av valgmateriell](#). Det er noe man fysisk fyller ut og overleverer på papir samtidig med valgmateriellet på valgdagen. Ta gjerne en titt på den vi har. Loven setter noen krav på hva som skal med, og malen vi har laget oppfyller kravene, men det er ikke noe i veien om dere lager en egen.

6. Annet

6.1 Spørsmål: Blir dette møtet tilgjengelig i etterkant på valgmedarbeiderportalen?

- **Svar:** Nei. Dere får tilsendt en skriftlig oppsummering fra begge delene.

6.2 Spørsmål: På prøvevalg 1 fant vi ikke ut hvordan vi skulle signere protokollen digitalt.

- **Svar:** Vi klarte dessverre ikke kommunisere godt nok at det ikke var mulig å signere protokollene under prøvevalg 1. Det har blant annet med at det er mange som ikke har fylt inn hvem som er ansvarlig i valglokalet i grunnlagsdata osv. og det ville også ført til at noen fra valgstyret måtte signere valgstyrets protokoll. Derfor valgte vi å ikke gi dere den muligheten ved prøvevalg 1. Det vil trolig bli mulig å minst signere valglokalets protokoll under prøvevalg 2.